

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**PSICOLOGIA DELS CUIDATGES
EN INFERMERIA**

Coordinació: Ramon Colell Brunet

Any acadèmic 2015-16

Informació general de l'assignatura

Denominació	PSICOLOGIA DELS CUIDATGES EN INFERMERIA
Codi	100405
Semestre d'impartició	1r Q
Caràcter	Troncal
Nombre de crèdits ECTS	6
Crèdits teòrics	0
Crèdits pràctics	0
Coordinació	Ramon Colell Brunet
Horari de tutoria/lloc	Despatx 1.14 (Lleida) Horari a convenir
Departament/s	Infermeria
Modalitat	Presencial
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.
Idioma/es d'impartició	Català
Grau/Màster	Grau en Infermeria
Horari de tutoria/lloc	Despatx 1.14 (Lleida) Horari a convenir
Adreça electrònica professor/a (s/es)	eva.figuera@infermeria.udl.cat ramon.colell@infermeria.udl.cat rgiralt@infermeria.udl.cat

Eva Figuera Collada
 Ramon Colell Brunet
 Rosa Giralte Palou

Informació complementària de l'assignatura

Com diu Peplau, una de les funcions i dels objectius bàsics de la docència en Infermeria és contribuir al desenvolupament de la personalitat tant del malalt com del col·lectiu d'Infermeria. Aquest desenvolupament creiem que és important que comenci en els estudis del grau en infermeria. Per això, i partint d'aquesta necessitat bàsica de formació, ens varem plantejar l'assignatura tenint presents dos mòduls bàsics; el primer és: la descripció dels principals aspectes que impliquen les relacions humanes i l'altre: explicant i ficant en pràctica els fonaments de la comunicació com instrument terapèutic. Aquests mòduls junt amb d'altres formaran l'eix principal dels continguts d'aquesta assignatura amb l'objectiu principal de preparar als futurs professionals d'Infermeria, en els aspectes psicosocials dels cuidatges d'Infermeria.

Objectius acadèmics de l'assignatura

OBJECTIUS:

- _ Conèixer els fonaments de les relacions humanes partint de teories que expliquen l'etiologia del comportament humà
- _ Conèixer els fonaments i l'aplicació de la teoria de l'Anàlisi Transaccional en un entorn social i sanitari
- _ Comprendre els principals conceptes de la comunicació humana
- _ Identificar les variables de la comunicació i les tècniques que poden facilitar una comunicació terapèutica

Competències

G1. Comprendre el comportament interactiu de la persona en funció del gènere, grup o comunitat, dins del seu context social i multicultural

OBJECTIU: conèixer els fonaments de les relacions humanes partint de teories que expliquen l'etiologia del comportament humà

RESULTAT DE L'APRENENTATGE: identificar la diversitat de les relacions humanes

AVALUACIÓ DELS RESULTATS D'APRENENTATGE: prova escrita (examen tipus test)

G2. Comprendre sense prejudicis a les persones, considerant els seus aspectes físics, psicològics i socials, com individus autònoms i independents, assegurant el respecte a les seves opinions, creences i valors, garantint el dret a la intimitat, a través de la confidencialitat i el secret professional.

OBJECTIU: conèixer els fonaments i l'aplicació de la teoria de l'Anàlisi Transaccional en un entorn social i sanitari

RESULTATS D'APRENTATGE: identificar les accions que es poden donar en una situació determinada tant en un context de salut com de malaltia

AVALUACIÓ DELS RESULTATS D'APRENTATGE: examen tipus test

G3. Establir una comunicació eficaç amb pacients, família, grups socials i companys i fomentar l'educació per a la salut

OBJECTIU: comprendre els principals conceptes de la comunicació humana

RESULTATS D'APRENTATGE: identificar les variables de la comunicació i les tècniques que poden facilitar una comunicació terapèutica

AVALUACIÓ DELS RESULTATS D'APRENTATGE: observació directa mitjançant el treball en rol playing i realització d'un audiovisual en grup. Rúbrica

Continguts fonamentals de l'assignatura

Unitat temàtica I: Aspectes psicològics de la personalitat

Tema 1: Introducció a l'Anàlisi Transaccional

Tema 2: La estructura del JO

Tema 3: Transaccions

Tema 4: La Posició Existencial

Tema 5: Jocs Psicològics

Tema 6: Estructuració del temps

Tema 7: Missatges i impulsors

Tema 8: El Guió de vida

Tema 9: Carícies psicològiques

Unitat temàtica II: Factors psicosocials de la malaltia psicosomàtica

Tema I: Factors psicosocials i la seva relació amb el sistema immunològic

Tema 2: Factors psicosocials i la malaltia psicosomàtica

Tema 3: Tipus de malaltia psicosomàtica

Tema 4: Tractament de la malaltia psicosomàtica

Unitat temàtica III: Fonaments de la interacció grupal.

Tema 1: Introducció al fenomen grupal

Tema 2: Individu i grup

Tema 3: Lideratge

Tema 4: L'acció grupal en l'àrea assistencial

Unitat temàtica IV: Identificació i aplicació dels aspectes psicosocials en els cuidatges d'Infermeria

Tema 1: La Funció de contenció

Tema 2: Malaltia i hospitalització

Tema 3: Aspectes psicosocials del malalt quirúrgic

Tema 4: Aspectes psicosocials del malalt oncològic

Tema 5: Aspectes psicosocials del malalt en procés de morir

Tema 6: Aspectes psicosocials del procés de dol

Tema 7: Aspectes psicosocials del procés de morir en nens i adolescents

Unitat temàtica V: Aspectes psicosocials de les relacions humanes

Tema 1: Actituds bàsiques que afavoreixen les relacions humanes

Tema 2: Relacions interpersonals en Infermeria

Tema 3: La comunicació: tècniques que faciliten les relacions humanes

Tema 4: Comunicació verbal versus comunicació corporal

Tema 5: La comunicació com instrument terapèutic: la Relació d'Ajuda

Tema 6: La comunicació assertiva

Unitat temàtica VI. Aspectes psicosocials de la violència de gènere

Tema 1: Fonaments teòrics de la violència de gènere

Tema 2: La teoria de R. Norwood i la seva implicació en la violència de gènere

Unitat temàtica VII. Les addiccions psicològiques

Tema 1: Introducció al tema de les addiccions psicosocials

Eixos metodològics de l'assignatura

Des de una besant metodològica, l'assignatura té dos blocs molt diferenciats. El 60% de les classes es desenvoluparan mitjançant classes magistrals amb l'objectiu de donar a conèixer els principals continguts de l'assignatura i el 40% restant, es portarà a terme mitjançant el treball en grup.

Depenent de les característiques del contingut teòric a desenvolupar a nivell més pràctic i vivencial, s'utilitzaran diferents metodologies, entre altres, exercicis escrits que serviran per fer una reflexió personal sobre el contingut a desenvolupar; dinàmiques i jocs de rol per representar situacions reals de relació amb el malalt i el futur professional d'infermeria i es potenciarà la creativitat a l'hora de desenvolupar conceptes concrets de la part teòrica. Per un altre banda, es deixarà un temps, per posar en comú tot lo treballat en el subgrup.

Sistema d'avaluació

Tres formes d'avaluar l'assignatura:

AVALUACIÓ CONTÍNUA

20% Assistència al treball en grup.

Donat que l'assistència no es obligatòria, i al tenir un gran valor pedagògic el treball en grup ja que es comença a potenciar la necessitat de treballar a nivell professional en equip, es fa necessari que els alumnes participin en la dinàmica teòrica - pràctica que es portarà a terme.

Serà obligatori assistir a un mínim de 7 seminaris. Els alumnes que només assisteixin a 6 ó menys classes, no podran tenir la mitjana de la nota final. Es a dir, tindran l'assignatura suspesa. D'altra banda, es descomptarà 0,25 punts per cada dia que no es participi en el treball en grup. Tot i així es permetrà dues faltes d'assistència sense tenir que justificar. Sols valdrà la justificació de no assistència, quan un alumne tingui que participar en un acte que representi a la Facultat d'Infermeria o estigui ingressat per una malaltia en un centre hospitalari. No valdrà altra justificació. La normativa es la mateixa. Amb menys de 6 assistències, l'assignatura no s'aprova. Es necessari treure un mínim d'un 5 per poder fer la mitja amb les altres proves de l'assignatura. Si un alumne no pot assistir als seminaris del treball grupal pot optar per elegir l'**avaluació única**

El 40% de la nota final

Correspondrà a la realització d'un audiovisual. Aquesta part de l'avaluació té l'objectiu d'integrar tots els continguts teòrics que els alumnes han treballat al llarg de l'assignatura. Es proposarà que realitzin un vídeo on representin situacions reals o imaginades aplicant els continguts que s'han desenvolupat en l'assignatura. Aquest vídeo es farà en grup, es a dir, la nota serà la mateixa per tots els components.

Al llarg del curs s'anirà explicant com es portarà a terme aquesta forma d'avaluació. Es necessari treure un mínim d'un 5 per poder fer la mitja amb les altres proves de l'assignatura.

El 40% restant

De la nota correspondrà a una prova escrita amb preguntes de resposta **tipus test**, relacionades amb el contingut teòric. Es té que treure un mínim d'un 5 per poder fer la mitja amb les altres proves de l'assignatura.

Tot el contingut teòric exposat a les sessions magistrals i als seminaris serà avaluat mitjançant un examen final. Aquest constarà de 50 preguntes de resposta múltiple on només una serà correcta. Es descomptarà 0,25 punts per cada resposta errònia (de cada pregunta correcta, no del total). La nota mínima per superar-lo serà d'un 5.

En el cas que es suspengui aquest examen, hi haurà un examen de recuperació, seguint els mateixos criteris que a l'anterior.

L'assignatura s'aprova a partir d'una puntuació de cinc. En cas de no fer la mitjana de les tres proves, l'assignatura queda suspesa.

AVALUACIÓ ÚNICA

Els alumnes que per algun motiu personal no poden fer l'avaluació continuada, tenen la possibilitat de poder ser avaluats amb una avaluació única.

En el cas d'aquesta assignatura, el 85% de la nota correspondrà a un examen tipus test i el 15% restant, serà la nota que es treurà de participar de manera activa en el treball de grup (vídeo). Es farà la mitja entre l'avaluació dels companys del grup assignat i la nota que el professor donarà al grup. L'alumne que pensa optar per aquest tipus d'avaluació es tindrà que posar en contacte al començament del curs amb el professor responsable de l'assignatura.

Bibliografia i recursos d'informació

Encara que al llarg del curs s'aniran recomanant lectures a partir dels temes impartits, a continuació s'exposen les lectures bàsiques per aquesta assignatura

ANÀLISI TRANSACCIONAL I MALALT AL FINAL DE LA SEVA VIDA

- Colell R, Fontanals A. (1993). *Las relaciones humanas en Enfermería*. Lleida: PPU.
- Colell R. (2008). *Enfermería y cuidados paliativos*. Lleida: PPU.
- Colell R, Limonero J, Otero, M. D. Actitudes y emociones en estudiantes de Enfermería ante la muerte y la enfermedad terminal. *Investigación en Salud* 2003; 2: 104-112.
- Colell R. Relación entre la inteligencia emocional y la motivación para trabajar en cuidados paliativos en estudiantes de Enfermería. *Med Pal* 2006; 13(4):186-191.
- Colell, R. (2010). *Psicología de las relaciones humanas*. Lleida: deParis edicions.
- Colell, R. (2012). *Factores Psicosociales de las Relaciones Humanas. En Enfermería y en el ámbito de las ciencias de la salud*: Madrid: Bubok.
- Barbero J, Bayés R, Gómez M, Torrubia P. Sufrimiento al final de la vida. *Med Pal* 2007; 14 (2):93-99.
- Utor L. Capacitación de Enfermería en cuidados paliativos. *Med Pal* 2007; 14 (2):100-103
- Kübler- Ross.(2003). *Sobre la muerte y los moribundos*. Barcelona: Debolsillo.
- Massó F. (2007). *Análisis Transaccional I*. Madrid: CCS.
- Kertész R. (2010). *Análisis Transaccional Integrado*. Buenos Aires: Ippem.
- Opi JM, Beltrán MI. (2005). *La dieta del P.A.N*. Barcelona: Amat Editorial.
- Berne E. (1997). *¿Qué dice Ud. después de decir HOLA?* Barcelona: Grijalbo.
- Casto M. (1990). *¿Quién es este paciente?* Pamplona: Fondo de Publicaciones del Gobierno de Navarra.
- Berne, E. (2007). *Juegos en que participamos*. Barcelona: RBA.
- Spitz R. (1990). *El primer año de vida del niño*. Madrid: Aguilar.
- Levin P. Berne E. Les jeux que jouent les infirmières. *American Journal of Nursing*, 1972; 483-487.
- Stewart I, Joines V. (2007). *AT hoy. Una nueva introducción al Análisis Transaccional*. Madrid: CCS.

LA MALALTIA PSICOSOMÀTICA

- Sánchez, T. (2009). *La psicopatología: del silencio de las emociones a la enfermedad*. Madrid: Biblioteca Nueva.

RELACIÓ D'AJUDA

- Cibanal, L., Arce, M.C. y Carballal, M.C. (2010) *Técnicas de comunicación y Relación de Ayuda en Ciencias de la Salud*. Madrid: Elsevier
- Colell, R. y Fontanals, A. (1993). *Las relaciones humanas en Enfermería*. Lleida: PPU.
- Colell, R. (2010). *Psicología de las relaciones humanas*: Lleida: deParis edicions.
- Colell, R. (2012). *Factores psicosociales de las relaciones humanas. En enfermería y en el ámbito de las ciencias de la salud*. Madrid: Bubok

CÀNCER

- Creighton J, Matthews-Simonton S, Simonton OC. (1998). *Recuperar la salud. Una apuesta por la vida*. Madrid: Libros del Comienzo.
- Fanning, P. (1992). *Visualización, autocuración i bienestar*. Barcelona: Robinbook.
- Frouchtmann M S. (2009). *Mi cáncer y yo*. Barcelona: Plataforma.
- Matthews-Simonton, S. (1989). *Familia contra enfermedad*. Madrid: Raíces.
- Pausch, R. y Zaslou, J. (2008). *La última lección*. Grijalbo: Barcelona.
- Siegel, B. S. (1995). *Amor, medicina milagrosa*. Madrid: Espasa Calpe

DOL

- Esquerda, M. y Agustí, A. (2010). *El nen i la mort. Acompanyar els infants i els adolescents en la pèrdua d'una persona estimada*. Lleida: Pagès.
- James, J. W. y Friedman R. (2003). *Manual para superar pérdidas emocionales*. Madrid: Los Libros del Comienzo.
- Neimeyer, R. (2007). *Aprender de la pérdida*. Madrid: Paidós.
- Worden, J.W. (2013). *El tratamiento del duelo*. Madrid: Paidós.

ADDICCIÓ I VIOLÈNCIA DE GÈNERE. Les relacions tòxiques.

- Beattie, M. (2005). *Libérate de la codependencia*. Málaga: Sirio.
- Braiker, B. Harriet (2003). *La enfermedad de complacer a los demás*. Madrid:Edaf
- Etxebarria, L.(2005). *Ya no sufro por amor*. Madrid: Martínez Roca.
- Etxebarria, L. (2013). *Tu corazón no está bien de la cabeza*. Madrid: Paidós.
- Mellody, P. Wells, A. y Keith, J.(2006).*La adicción al amor*. Barcelona: Obelisco..
- Norwood, R. (1999). *Las mujeres que aman demasiado*. Buenos Aires: Vergara.